

HOEFHAMER

NIEUWS

Hoefhamer Nieuwsbrief • Behoud laatste smederij Elburg! • Maart 2011, nr. 14, jaargang 6

Bram de Jongh in actie tijdens het NGK gildeproeven d.d. 15 nov. 2010.

De goedgekeurde examenwerkstukken van Bram (links) en Henry.

Henry van Loo als een eigentijdse Vulcanus (Romeinse god van de smeden) in het magazine Woonstijl.

De Hoefhamer wordt gesponsord door:
Reclamebureau Kuiper & Company
Konstruktie- en Machinebouw Den Ouden
Harderwijk
Scheepswerf Balk Urk BV

DE HOEFHAMER

MUSEUMSMEDERIJ ELBURG

Hoefhamer Nieuws nr. 14

Beste donateur / vrijwilliger,

Er is de laatste vijf jaar heel veel gebeurd in museumsmederij De Hoefhamer. Eén van de meest succesvolle activiteiten is de organisatie van de cursussen smeden en lassen, die nu al jarenlang achter elkaar worden gegeven. Al met al aan zo'n zeventig belangstellenden. Dezen komen niet alleen uit Elburg maar ook uit de regio: uit 't Harde, Doornspijk, Nunspeet, Oldebroek, en Wezep. Er is echter ook belangstelling 'van verre': uit Dronten, Zeewolde, Lelystad, Urk, Kampen, Zwolle, Emmeloord, Hoogeveen, Barneveld en Zeist! En dat alles dankzij onze cursusleiders Hendrik Smit, Sjouke van der Graaf, Henry van Loo, Bram de Jongh en Wim Quak. Waarvoor onze oprechte dank!

Zwaar geïntimideerd

Bram de Jongh en Henry van Loo hebben onlangs examen gedaan bij het NGK (zie HN 13), een spannende aangelegenheid.

Bram: 'Even was ik zwaar geïntimideerd door de professionele uitstraling van de andere kandidaten. Beroepsmatige kleding, stoere 'transporters' met opvallende logo's van smederijen. Maar al bij de eerste klappen van de hamers verdween dat gevoel want toen had ik het al gezien....'

Henry en Bram werkten zich - onder nauwlettend toezicht van leermeester Hendrik Smit - in het zweet en waren uiteindelijk de enigen die slaagden voor het examen. Heren, proficiat!

Nodige aandacht

Nu beide heren gecertificeerd zijn, trekken ze blijkbaar de nodige aandacht. Zo verschenen er in het tijdschrift Woonstijl sfeerrijke foto's van een professioneel poserende Henry. Als een eigentijdse Vulcanus smeedt hij het hete ijzer te midden van vuur en rook.

En onze Bram werd medio februari geïnterviewd door een wel zeer geïnteresseerde medewerkster van de LOE, die de smid het vuur na aan de schenen legde.

Van de klok en de klepel...

Een tijdje geleden kreeg De Hoefhamer een heel bijzonder opdracht. De heer H.S. Overtoom, bouwkundig medewerker van de gemeente Koggenland (West-Friesland) bracht een oude klepel uit het kerkje van Oudendijk. Het verzoek was om de doorgeroeste steel te vervangen. Dit hield in dat eerst de gietijzeren bol verwijderd moest worden alvorens een nieuwe steel te kunnen monteren. Die steel

Bram de Jongh met de gerestaureerde klepel van Oudendijk.

moest exact even lang zijn als zijn voorganger, zo niet dan zou de klank van de luidklok veranderen en daar zaten ze in Oudendijk niet op te wachten. Vader en zoon De Jongh hebben zich over de technische problemen gebogen en uiteindelijk de klus tot volle tevredenheid geklaard. Nu wil het toeval dat een redactielid van Hoefhamer Nieuws onlangs in Asten (Noord-Brabant) was bij de klokkengieterij Koninklijke Eijsbouts. Daar wist men te vertellen dat het gewicht van een klepel gemiddeld 4 % van dat van de bijbehorende klok bedraagt. Natuurlijk is de klepel gewogen: 11 kilo. Dus de klok van Oudendijk weegt zo'n 275 kilo. Weer wat geleerd!

Bestuurswisseling

Enkele maanden geleden heeft een bestuurswisseling plaatsgevonden. Voorzitter Henk Hulst (sinds 2003) en bestuurslid Henk Walles

(sinds 2005) hebben te kennen gegeven geen tijd meer te hebben voor de museumsmederij. Voor beide rasbestuurders geldt dat de komende jaren alle tijd en energie in het reilen en zeilen van botterwerf De Hellige gestoken

moet worden. Voor Henk Hulst betekende dit een afscheid na zeven jaar voorzitterschap. Want hij was het die in 2003 samen met Willem Bultman en Albert van Ruitenbeek de Stichting tot instandhouding van de Elburger Smederij in het leven riep en daarmee de oude smederij van De Gunst voor de ondergang behoevende! Het bestuur wil beide Henken dan ook hartelijke bedanken voor getoonde, jarenlange inzet. Natuurlijk zijn de 'achterblijvers' direct op zoek gegaan naar vervangers. Het profiel voor een nieuwkomer was dat het weer een BE'er moest zijn en iemand die in de 'metaalwereld' werkzaam was. Het is Daan Balk, directeur van Scheepwerf Balk Urk BV, geworden want hij voldoet ruimschoots aan beide voorwaarden. Daarbij komt het unieke feit dat Daan Balk momenteel in de notariswoning van de Hoefhamerdynastie in de Noorderkerkstraat woont. Het kan niet mooier! Daan, van harte welkom in het bestuur.

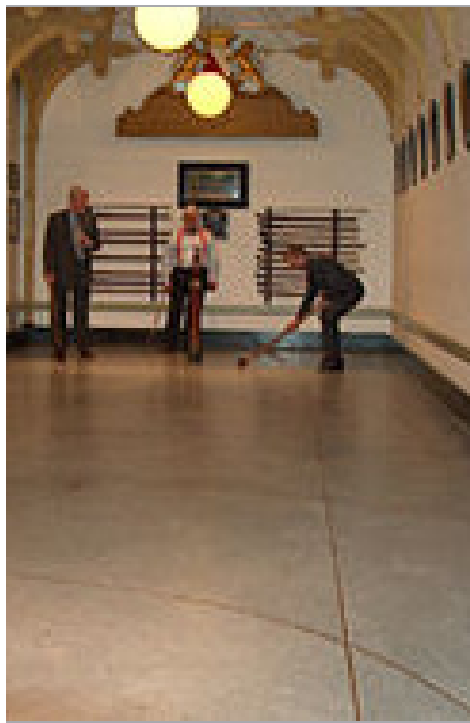
Terug van weggeweest

Regelmatig memoreren bezoekers aan onze museumsmederij (meestal mannen van 65+) aan het feit dat ze vroeger op de 'ambachtsschool' les kregen in smeden én aan het feit dat de leraren van toen hen vaak op hardhandige wijze lieten kennis maken met dit eeuwenoude ambacht. 'Er wordt tegenwoordig op school niet meer gesmeed', verzuchten ze dan. Maar heren, dit is niet juist! Op initiatief van het NGK wordt er sinds september 2010 weer gesmeed en wel op het ROC Flevoland in Almere. Het smeden is een onderdeel van de opleiding Metaalbewerken (voorheen Constructie-Bankwerker). Elke leerling Metaalbewerken heeft in het rooster een bepaalde 'vrije ruimte, die naar eigen inzicht ingevuld kan worden. Binnen die 'vrije ruimte' kan er nu ook worden gesmeed en wel in de NGK smederij op de Botterwerf te Huizen. Inmiddels is het een door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap erkende opleiding. Een prima initiatief van het Nederlands Gilde van Kunst-, sier- en restauratiesmeden!

Smede Gildt en St. Eloyen Gasthuys (vervolg)

In de vorige Hoefhamer Nieuws is verslag gedaan van de belevenissen van bestuurslid Tom Boersma bij het eeuwenoude Utrechtse smedengilde. Een paar vragen bleven onbeantwoord, vandaar dit vervolg. Natuurlijk is een poging gedaan om één van de regenten van het gilde te interviewen. Prangende vraag is vanzelfsprekend hoe je überhaupt in het bestuur van een smedengilde kunt zitten zonder enige kennis van het ambacht van de smid. Helaas mislukte de poging want de leden van de zeer gesloten herensociëteit – want dat is het Smede Gildt anno 2011 – hadden geen zin in het beantwoorden van dergelijke impertinente vragen.

Wel is uw redactie veel meer te weten gekomen over het zogenaamde kolven. Immers de gildebroeders spelen al sinds 1730 (!) kolf

De kolfbaan van het St. Eloyen Gasthuys te Utrecht.

op een eigen baan, eerst bij en later in het gasthuis. Colf of kolf is een zeer oude sport want waarschijnlijk vond op tweede kerstdag in het jaar onzes Heeren 1297 bij het kasteel Kronenburg te Loenen aan de Vecht de eerste partij colf plaats. Door middel van deze wedstrijd werd de moord op Floris V, graaf van Hollande en Zeeland, herdacht. Het kolfspeel wordt gespeeld met een kliek (slaghout in de vorm van een hockeystick) en een bal. Een partij bestaat uit vijf slagen, die weer zijn onderverdeeld in drie klappen (uit-, op- en puntenklap). Oorspronkelijk probeerden de spelers met zo weinig mogelijk slagen een aangewezen doel te raken (bijvoorbeeld een boom in de verte) of met een vooraf afgesproken aantal slagen zover mogelijk te

komen (spel metten colve). De uitbaters van herbergen zagen hun klanten liever niet achter de bal uit het zicht verdwijnen en zo ontstond de kolfversie, die vandaag de dag nog wordt gespeeld op een spelveld (perk) tussen twee palen. Dat het spel ook op het ijs werd gespeeld, blijkt o.a. uit wintertaferelen op meerdere schilderijen van Hendrick Avercamp, de stomme van Kampen (1585 – 1634) Er wordt wel gezegd dat de Nederlanders de uitvinders zijn van het huidige golfspel al wordt dat door de Schotten betwist. Wel is het zo dat in de Nederlandse taal meerder gezegdes en uitdrukkingen voorkomen, die aan het kolven zijn ontleend: paal en perk stellen, de eerste klap is een daalder waard, dat is een kolfje naar mijn hand enz...

Jazz in the Garden 2011

De Lionsclub Elburg-Oldebroek organiseert voor de zesde maal achtereenvolgende de muzikale manifestatie 'Jazz in the Garden'. In de tuin van het Museum Elburg treden ieder keer twee

Vocaliste Mary Maas. Alleen daarom al...

bands op met als vaste deelnemer de onvolprezen Wild Bienville Jasscrooners '77 onder leiding van de altijd bevlogen Fred 'H' Zijlstra. Wanneer het weer een beetje meezit, belooft het op zaterdag 18 juni a.s. een prachtig festijn te worden. Aanvang: 15.00 uur. Vijftig procent van de opbrengst van Jazz in the Garden 2011 is voor onze museumsmederij. Vandaar!

Het bestuur hoopt er in ieder geval een nieuw aambeeld van aan te kunnen schaffen, dus beste donateurs... noteer de datum alvast! Tot dan....

